

I.

Mnohem později, když se běh událostí trochu zklidnil, ptal se Tomáš sám sebe, kam by v čase měl položit počátek toho příběhu. Vždycky tu přece bylo něco ještě předtím, co ovlivnilo další události. Vila tu byla už před jeho narozením. Strávil v ní celé dětství a následujících pár let, po něž si připadal už skoro dospělý. Pak z ní načas odešel, později se tam zas vrátil. Co ale bezprostředně předcházelo jeho návratu, byl Alžbětín pohřeb. Snažil se celá léta Alžbětu nebrat na vědomí. Podivnou symetrií ona od počátku zřejmě měla tentýž postoj. Nakonec přece došlo k jakémusi setkání: ne už s ní skutečnou, ale s mezerou, kterou tu po sobě zanechala.

Řekněme tedy, že na počátku toho příběhu byl pohřeb.

„Pohřeb? Myslela jsem, že už nikoho nemáš,“ divila se Kát'a.

„Taky že ne. Jenomže... je to všechno složité.“

Ta dvojakost, s níž měl i neměl někoho, komu by měl jít na pohřeb, se dala těžko vysvětlovat v telefonu. Zvlášť někomu, kdo jako Kát'a měl pro složitosti vztahů jenom pohrdlivé pokrčení rameny.

Ustoupil konvenci a šel na ten pohřeb, ale hned toho litoval. Ze všech těch mystérií, která od nepaměti obklopují poslední cesty člověka, moderním lidem zbyla jen slavnostní vážnost. Kamenné vertikály s planoucími ohni nad prostranstvím strašnického krematoria nenabízí sebemenší útěchu: to místo Tomášovi připadalo jako mramorový ohoz, z něhož se nabízí jen výhled do bezedného prázdna. Tomáš tam celou dobu stál jak herec, jemuž zapoměli sdělit roli. Rozpačitě přijal kondolence lidí, které kloudně neznal, a pak se rychle vytratil. Nesnášel pohřby, i když ho povolání lékaře vůči samotnému jevu smrti trochu obrnilo. Tomuto obřadu se však jako jediný pozůstalý sotva mohl vyhnout. Zemřelá Alžběta byla formálně jeho nevlastní matka, i když on takové pouto mezi nimi nikdy neuznal.

Seběhl po kaskádách plochých schodů, kterými architekt chtěl místu dodat vážnosti či těšit zrak na úkor nohou, a došel na parkoviště ke svému autu. Ke svému Tygrovi, jak ho nazýval pro chraptivý řev, který unavený motor vydával vždy, když se na něm chtěl nějaký výkon, a také pro to zvláštní žíhání, které na původně oranžovém laku auta vytvořila desetiletí nepohody.

Opatrně zkusil startér a oddechl si, když motor na třetí pokus naskočil. Cítil potřebu spláchnout něčím pachů pohřbu, snad ještě lépe zavolat Kátě a strávit s ní zbytek dne v útěšném teple tělesné blízkosti. Potřeboval velkou dávku protijedu proti tomu prázdnu, které se v něm rozlézalo. Proč vlastně? Za Alžbětina života nebyl o nic méně sám, ale bůhvíproč si to tak neuvědomoval.

Úředně přiznaný volný den však byl příliš cenný a návštěva vily na Malvazinkách – jeho vlastní vily, jak si vždy znovu s údivem připomněl – se už nedala odkládat. Pomalu vyjel na hlavní ulici, pustil dvě tramvaje v obou směrech a zařadil se do kolony aut, čekajících před semaforem.

„Co máš proti Bětce?“ ptal se ho otec před lety.

„Bětce? Myslíš Alžbětě? Nic,“ odpověděl tenkrát.

Přesnější by bylo, že nic určitého. Alžběta tehdy byla úhledná žena mladistvě neurčitého věku, která stále vypadala, jako by ji někdo čerstvě vymydličil. Ten trošku chladný, důkladně vycíděný dojem měl člověk i z jejího hlasu, z úsměvu, z krátkého stisku její ruky. Už při prvním setkání se dalo odhadnout, že v životě nevybila ani doušek ničeho opojnějšího, než slabého čaje. A nejspíš nikdy nevyškala ani nekřepčila radostí, zrovna tak ani nesoptila hněvem. Protivy se prý přitahují. V případě Alžběty a jejího nevlastního dospělého syna se to však nepotvrdilo.

„Ty asi myslíš, že už bych se neměl znovu ženit, vid',“ naléhal tehdy otec.

„Ale táto, to je přece nesmysl.“

„Tak proč tak zuřivě odmítáš s námi bydlet?“

„Je prostě načase, abych se osamostatnil.“

Matka umřela, když bylo Tomášovi jedenáct. Po deseti letech byla vzpomínka na ni už hodně vybledlá, jako takový smutný a trochu záhadný obrázek ve starém časopisu. Skoro nic víc mu po ní nezbylo – snad kromě pocitu až někde na dně duše, že pokud by se k nějaké ženě znovu citově připoutal, bude zas trpět, jako tenkrát, kdy ho matka navždy opustila, bez varování a také bez vysvětlení, které by mohl pochopit.

Vpád cizí ženy do nedbalé mužské domácnosti jistě dával tušit velkou změnu a v malém bytě kromě toho nebylo dost místa, ale to všechno nebyly ty pravé důvody. Hlavní byl chlad, který mezi ním a Alžbětou povstal už při prvním setkání. Jeptiška, napadlo ho tenkrát a tak ji také v duchu vždycky nazýval. Na věci nic neměnilo, že jediná religie, kterou zřejmě vyznávala, byla oddanost zdraví a čistotě. To by snad mladého adepta lékařství nemělo odpuzovat, jenomže Tomáš tehdy právě byl ve věku, kdy objevoval kouzlo ničím nespoutaného života. Drze si novou macechu prohlédl od hlavy až k patě a ona už mu tento první pohled zřejmě nikdy neodpustila.

Z myšlenek Tomáše vytrhlo kvílení sirény nějaké sanitky a hned nato mnohohlasé troubení, když se hned nerozjel na zelenou. Provoz kolem něho houští do zácpy a Tomáš v duchu zaklel nad svou nepozorností, s níž se dal vlákat blíže k centru města. Ulice byly ucpané záplavou aut. Všude kolem něho se blýskaly nové a zánovní západní vozy, řízené povětšinou mladíky, sotva odrostlými střední škole. Člověk marně přemýšlel, odkud na ten přepych asi brali peníze, a bezděčně se před nimi cítil tak trochu jako hlupák.

Tomáš se náhle rozhodl a na nejbližší křižovatce, navzdory zuřivému troubení a nebezpečí srážky, zahnul ostře doleva. Hned ale viděl, že ho krátký volný úsek postranní ulice jen zavedl do další zácpy.

Alžběta tátu přežila o devět let. Při její oddanosti zdraví to překvapovalo. Že by se tolik trápila ze svého vdovství? To sotva, silné city pro ni musely být něco jako špína, kterou je třeba co nejrychleji uklidit. Vzpomněl si, jak mu jednou před devíti lety zavolala.

„Tomáši, mám pro tebe špatnou zprávu.“

Nemusela se tehdy v telefonu ani představit, její altově znělý, vždycky chladivý hlas člověk bezpečně rozpoznal.

„Něco s tátou?“

„Má další infarkt.“

Jediný záchvěv tehdy nenarušil modulaci Alžbětina hlasu. Nebo se mu to jen zdálo? Nějak z té krátké věty přece poznal, že je zle. Měl tehdy stáž na Vinohradech. Než se mu podařilo přehodit si službu a dojet na motorce do Motola, bylo už pozdě. Chroustání syrové mrkve, věčné větrání a procházky na čerstvém vzduchu, které mu Alžběta vnucovala, nic z toho tátovi zřejmě nepomohlo. Dokonce kouřit přestal. Nebýt to právě s Alžbětou, člověk by si aspoň mohl představovat, že se umiloval k smrti.

No vida, tohle už je Resslerova a most je na dohled. Pěšky by tam byl za půl hodiny, takto to snad bude o pět minut kratší, pokud se auta před ním konečně pohnou. Resignovaně se opřel a snažil se nemyslet na to zbytečné maření času, který jako by uplýval z výfuků běžících motorů. Nějak ten čas začal víc vnímat, snad proto, že mu nedávno bylo osmatřicet let. Půl života za sebou, pár kroků přes vrchol a pánové, držte si klobouky, jedeme s kopce. No, tak daleko ještě nejsme... Ta Alžběta to měla genetické, už její matka na to umřela. Zvláštní, jak může být někde v chromozomech zapsáno, že jednou, v čtyřiapadesáti letech, se člověku najednou zblázní právě slinivka, začne bujet a zahubí celé tělo. Snad to sémě příští smrti v sobě cítila a proto byla tak posedlá zdravím. Tomáš najednou pocítil nezvyklé bodnutí viny, že se celá ta léta o ni nestaral. Nemohl ovšem vědět, že má potíže, pokud vůbec nějaké měla. Kromě poslední doby ovšem. Ale stejně...

Konečně byl na Smíchově a teď jen musel dávat pozor, aby neminul odbočku, která ho povede do kopce na Malvazinky. Znal tu čtvrt od dětství, ale teď tu už celá léta nebyl. Dokonce i když k restituci vily potřeboval nějaké dokumenty, vyřizoval s Alžbětou všechno

telefonem a sešel se s ní až v kanceláři advokáta. Chovala se tehdy korektně, ale to bylo všechno. Šel z ní takový chlad, že si pak v hospodě za rohem musel dát panáka, aby se trochu zahřál.

Tak tady byla, pyšně se tyčící nad mírným svahem. Vila Victoria, se svými dvěma patry a mansardou tak trochu jako malý zámek. Pýcha a prokletí rodu Korbelů, tak by se to asi řeklo v nějakém starším románu. Dědeček si ji postavil na vrcholu své slávy, otec pak o ni přišel. Přesně řečeno, ze zoufalství či ze strachu ji v padesátých letech dobrovolně odevzdal státu. Ten se mu odvděčil tím, že mu hned zabral všechny prostory včetně poloviny jeho vlastního bytu, takže se celé Tomášovo mládí tísnili ve dvou pokojích s kuchyní, oddělené od vedlejších nájemníků jen dveřmi, které zakrývala velká skříň. Teď tedy, po zhruba čtyřiceti letech, se v značně ošumělém stavu vrátila zpět do rodinných rukou. Tomáš, který až donedávna své rodové jméno spojoval hlavně se svou příchylností k hospodám, v sobě marně pátral po vlastnických citech. I když se do zápasu o uznání restituce vložil s plnou energií, bylo to pro něho spíš něco jako partie tenisu. Chtěl prostě vyhrát. Když se to podařilo, nabytý majetek ho spíše obtěžoval. Nevěděl, co s ním.

Vystoupil z auta, prošel brankou a zanedbanou zahradou. Než vstoupil do domu, ještě se rozhlédl. V přízemí byla opuštěná kancelář bytové správy. Dvě, dokonce tři velké místnosti z každé strany. Při vhodné úpravě by se tu dala zřídit soukromá ordinace. Kolik by to asi stálo? Rozhodně víc, než by kdy stačil ušetřit.

Vystoupil do patra a s divným pocitem se zastavil u známých dveří. Znal každou prasklinu, každíčký suk na těchhle dveřích. Přesto jako by mu byly náhle cizí. S jakýmsi ostychem odemkl a vstoupil. Bože, jak to tu bylo všechno nějak omšelé! Energicky roztáhl závěsy, otevřel okna do sychravého podzimního dne.

Byt vypadal podivně prázdně, tu a tam ležely na podlaze přísně srovnané hromádky s nějakými nápisy. Mé oblečení, četl na jednom z nich. Nejbližší Charita...a k tomu přesná adresa. Zanedlouho pochopil. Alžběta zřejmě věděla, že se sem z nemocnice už nevrátí. A tak po sobě uklidila tak, aby zanechala co nejmenší stopy. Žádný nepořádek, že. Taková pořádkumilovná, čistotná smrt. V návalu vzteku, jemuž kloudně nerozuměl, by ty hromádky nejraději rozkopal, ale hned se zastyděl. Bylo to od ní vlastně hezké, ušetřila mu spoustu práce a trápení. Znovu v něm zahlodala vina, že se o ni celá léta vůbec nestaral.

Na záchodě krátce strnul, když uviděl dvoje dveře se složitou soustavou zástrček. Společný záchod s druhou částí bytu, zdroj nekonečných trapností a rozbrojů. Zřejmě přetrval dodnes, lidská vynalézavost jen omezila možnost střetů.

* * *

Vyšel na chodbu a zazvonil u vedlejších dveří. Strakovi, četl na jmenovce. Neznámé jméno, museli se nastěhovat až po jeho odchodu. Kolik jich v tom bytě mohlo být? A byli vůbec doma, chodili otevřít? Po dlouhé chvíli, když už to chtěl vzdát, se dveře tiše pootevřely, jenom tak na tři palce.

„Kdo je to?“ ozval se tichý, úzkostný hlas.

„Korbel. Majitel domu.“

„Ach promiňte!“

Dveře se otevřely. Žena, která se v nich objevila, jako by sestoupila z nějakého starého obrazu. Když před ním cupitala do hloubi bytu, říkal si, že určitě byla kdysi velmi půvabná. Rozhodně byla subtilní a jemná. Trochu anemická, téměř průsvitná. Měla i takový průsvitný hlas.

„Nevěděla jsem, že dům má majitele,“ řekla tiše a nabídla mu jednu ze čtyř nepohodlných, zato však krásných starožitných židlí.

Tomáš se s údivem rozhlédl. Místnost by mohla být někde na zámku, alespoň co do stylu nábytku, který matně zářil z různých koutů.

„Vrátili mi ho nedávno,“ řekl nedbale. „Vilu postavil dědeček a otec o ni potom přišel.“

„Ach ano, v těch hrozných dobách...“

Kolik jí tak asi mohlo být? Kolem padesáti, možná víc, krásní lidé často vypadají mladší.

„Kdy vy jste se sem vlastně nastěhovali?“ zeptal se. Měl přítom pocit, že jeho hlas je tady příliš hlasitý a drsný, stejně jako jeho pohyby.

„To už je dávno...Chcete to vědět přesně?“

„Vlastně na tom tak nezáleží. Jenom, že vás neznám. Je to ovšem řada let, co jsem tu nebyl. Vy tady žijete v rozděleném bytě, to jistě víte.“

„Jak by ne,“ povzdechla. „Hned za touhle skříní...Ale teď už tam jak se zdá dlouho nikdo nebydlí, až dneska jsem tam někoho slyšela.“

„To jsem byl já. Ta paní, co bydlela v druhé části... paní Korbelová umřela.“

„Paní Korbelová? Tak se jmenovala? A vy...ach promiňte, upřímnou soustrast...“

„Byla to nevlastní matka, nevidali jsme se. Otec už devět let nežije.“

Jak věcně se daly říct takové věci.

„Vás tady bydlí vlastně kolik?“ zeptal se.

„Nás? My tu žijeme teď tři,“ řekla s jemným úsměvem. „Frederik, Hanibal a já. Hanibal ovšem bývá málo doma.“

„Frederik je váš manžel?“

„Ale kdepak,“ zasmála se srdečně. „Manžel byl Pavel Straka, ten básník. Ten tu už dávno nebydlí. Frederik je můj přítel. Chcete ho vidět?“

„Ne nutně, pokud tu teď není...“

„Ale je, kdepak by taky byl. Vidíte, tamhle u okna. Dneska je nějak mlčenlivý.“

„Cože, kanár?“

„No ano, kanárek. Vy jste si myslel...“ usmála se. „Ne, žádný mužský tady nebydlí. Hanibal je kocour, takový velký, sebevědomý chlapík. Vždycky se vyhříval u okna na sluníčku, ale teď pořád kamsi znechuceně odchází. Upřímně řečeno, myslím si, že asi na Frederika žárlí.“

„Nebo má na něho chuť.“

„Hanibal? No to snad ne. Ačkoliv...“

Zřejmě jí to ani nenapadlo. Tomáš se násilně vytrhl z fascinace tímhle zřejmě zcela uzavřeným světem.

„Ten rozdělený byt vám jistě není příjemný.“

„Nu jistě, má to nepříjemné stránky. Sousedí ale byli tiší, zvláště v poslední době...Ach já jsem zase zapoměla, promiňte...“

„To se teď změní. Hodlám se sem nastěhovat a scelit byt do původní podoby.“

„Vy chcete říct...“ vytřeštila na něho oči, „že bychom spolu my dva bydleli v společné domácnosti?“

„To jistě ne. Nabídnou vám výměnou svůj dosavadní byt. Není špatný a rozhodně je uzavřený.“

„Ale já se nemůžu nikam stěhovat,“ vykřikla.

„Proč ne? Nebude vás to nic stát a každému, kdo vás tu bude hledat, dám vaši novou adresu. Ačkoliv kocourovi...“

„Já vám to vysvětlím. Já jsem malířka, víte. Ne nějak slavná, ale živím se tím. A hlavně tím žiju. Pojdte se podívat...“

Teprve teď si vlastně všiml barevných desek nevelkého formátu, rozložených skoro všude. Vedla ho však do druhého, menšího pokoje, kde kromě postele a jedné barokní skříně byla další spousta rozložených desek. Nepravidelné vzory na nich měly jemné, přelévavé barvy. Trochu mu připomněly zvětšené mikrofotografie nějaké tkáně.

„Maluji abstraktně, jak vidíte, ale používám techniku lazur. To dneska skoro nikdo neumí, ale třeba v renesanci se to jinak nedělalo... Každý obraz má pět, někdy třeba osm,

devět lazurových vrstev. Každá z nich schne alespoň tak tři, šest týdnů. Takže je to takový nekonečný proces. Zatím co jedny obrazy schnou, začínám jiné, nebo zas kladu další vrstvu... Vždycky jsou některé tak mokré, že se s nimi nedá hýbat. Už chápete?“

„Přibližně. Ale ten proces se přece dá přerušit. Prostě nechat všechny uschnout.“

„Ale to bych nemohla několik týdnů malovat. Co bych dělala?“

„To, co jiní lidé. Prostě žila.“

„Ale malování je můj způsob života.“

„Jistě někdy potřebujete vysadit, najít... jak se to říká, novou inspiraci.“

„To jsem si kdysi myslela. Ale zjistila jsem, že hlavní zdroj má člověk v sobě, víte. Podnětů je všude dost, stačí nějaká skvrna na zdi, pohled z okna, tvar oblak na obloze...“

„Tak prostě dovolenou, jednoduše na chvíli vysadit.“

„Vy jste ještě mladý, tak asi tolik necítíte cenu času.“

„No, já vás o něj nebudu dál připravovat.“ Tomáš vstal a podával jí ruku. „Ale počítejte s tím, raději nic nového nezačínejte.“

Její ruka byla útlá a horká, cítil v ní lehký třes.

„Vy nevíte, co žádáte,“ řekla mu na rozloučenou.

* * *

Na chodbě nerozhodně zaváhal. Cítil ještě silněji hned dvojí potřebu: jednak se něčeho napít, jednak zavolat Kátě a přemluvit ji alespoň ke krátkému milování v jeho bytě. Ale přemohl se: bylo tu ještě jedno patro a on vůbec netušil, jak to tam vypadá. Brzy zjistil podle dvou jmenovek, že i tam byt rozdělili. Zazvonil vlevo. Josef Špaček, četl na mosazné destičce. Tentokrát se dveře rozlétly téměř okamžitě. Uviděl starého muže, vztyčeného v celé výši své malé postavy.

„Jestli jdete zase kvůli plynu,“ vyhrkl stařec rozzlobeně.

„Ne, jsem doktor Korbel, přišel jsem se seznámit.“

„Nový doktor?“ divil se starý muž. „Ale Korbelovi... ti tu přece bydlí.“

Rozšířené cévy, váčky pod očima. Rád si asi přihne.

„Už ne... Paní Korbelová...“

„Ale já vím, samozřejmě. Viděl jsem parte. Dneska byl pohřeb, vidíte. Byl bych rád šel, ale to víte, nohy už tak neslouží...“

„Jistě. Já jsem vám jenom přišel říct, že mi dům vrátili v restituci, takže...“

„Ale pojďte dál,“ zval ho muž a couval před ním po maličké předsíni.

V kuchyni k nim vzhledla dívčí tvář. Nebýt podmračeného výrazu, byla docela hezká, nebo spíš sympatická. Kohosi mu na okamžik připomínala.

„Tak to je Blanka, má vnučka. Bydlí tu se mnou, trochu se o mě stará,“ řekl Špaček.

„Blanko, tohle je pan doktor Korbel, náš nový pan domácí.“

Tomáš stisknul malou teplou ruku.

„Vy ještě studujete?“ zeptal se s pohledem na knihy, rozložené po stole.

„Práva,“ odpověděl za ni Špaček. „Budeme mít v rodině advokáta.“

„Když udělám státnice,“ dodala vnučka s nejistým úsměvem. Pak jako by se sama napomenula, zdvihla hlavu a pohlédla Tomášovi přímo do očí. Instinktivně se na ni usmál a ona zvažněla a sklopila oči.